

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Turecku
a zemím západního Balkánu)

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní
politiky a vnějších vztahů EU)

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Martin Kuta, Tadeáš Bajusz

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

OBSAH

OBSAH	2
HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU	3
VSTUP MISE SBOP EUNAVFOR MED DO DRUHÉ FÁZE	3
LIBYE: POSUN V SESTAVENÍ VLÁDY NÁRODNÍ SHODY	4
EP K OBNOVENÍ BLÍZKOVÝCHODNÍHO MÍROVÉHO PROCESU	5
PROTESTY BURKINA FASO	6

Kontakt:Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.czŠtěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

VSTUP MISE SBOP EUNAVFOR MED DO DRUHÉ FÁZE

Popis problematiky

EU se snaží k řešení zvýšeného migračního tlaku přistupovat komplexně. Kromě opatření, která mají směřovat dovnitř EU, klade také důraz na vnější činnost EU při snižování zdrojů migračního tlaku. Z tohoto důvodu se EU prostřednictvím ESVČ věnuje jak dění ve třetích zemích, tak vyvíjí vlastní činnost. Touto činností bylo spuštění námořní mise v rámci společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP) EUNAVFOR Med v letos v létě.

Jednání v institucích EU

Politický a bezpečnostní výbor (PSC)¹ schválil dne 28. září spuštění druhé fáze mise SBOP EUNAVFOR Med k 7. říjnu.² V první fázi probíhal sběr dat a analýza informací. Vlastnímu spuštění druhé fáze předcházely dva stěžejní momenty:

- O spuštění druhé fáze jednali na začátku měsíce září ministři obrany³ a ministři zahraničních věcí členských států EU.⁴ Spuštění druhé fáze navrhovala na obou jednáních vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federica Mogheriniová.
- Dne 14. září posuzovala Rada EU pro zahraniční věci (FAC) podmínky pro spuštění druhé fáze. Rada přijala kladné stanovisko ke splnění podmínek první fáze, a umožnila tedy přesun k druhé fázi.⁵

Ve druhé fázi mise budou umožněny operace na širém moři s cílem zastavovat, kontrolovat a zadržovat lodě, u nichž existuje podezření, že slouží k převaděčství a nelegálnímu převozu lidí přes Středozemní moře.

PSC také schválil změnu názvu mise na Operace Sophia.

V druhé polovině září proběhla konference o misi, především o příspěvku jednotlivých členských států EU.⁶

Nadále zůstává problematiký přechod do třetí fáze, ke které je potřeba buď souhlas libyjské vlády, nebo autorizace Radou bezpečnosti OSN. Ve třetí fázi by mělo být vojenským plavidlům mise umožněno hlídkovat v libyjských výsostných vodách a potápět lodě, které slouží k převaděčství a nelegálnímu převozu lidí. Libyjská mezinárodně uznaná vláda se sídlem

¹ Poradní orgán Rady pro oblast společné zahraniční a bezpečnostní politiky (čl. 33 SEU).

² Rada EU: EUNAVFOR Med: EU agrees to start the active phase of the operation against human smugglers and to rename it "Operation Sophia", 28. 9. 2015, [ZDE](#).

³ ESVČ: Remarks by High Representative/Vice-President Federica Mogherini upon arrival at the Informal Defence Ministers meeting in Luxembourg, 3 September 2015, 3. 9. 2015, [ZDE](#).

⁴ ESVČ: Remarks by High Representative/Vice-President Federica Mogherini following the informal meeting of the EU Foreign Ministers, Gymnich, 5. 9. 2015, [ZDE](#).

⁵ Rada EU: EUNAVFOR Med: Council adopts a positive assessment on the conditions to move to the first step of phase 2 on the high seas, 14. 9. 2015, [ZDE](#).

⁶ ESVČ: EUNAVFOR MED: Positive outcomes from phase 2 Force Generation Conference, 16. 9. 2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

v Tobruku i nadále odmítá povolit EU nasazení prostředků ve svých výsostných vodách. V Radě bezpečnosti OSN vystupuje proti autorizaci nasazení vojenských plavidel v libyjských výsostných vodách Rusko, které nechce umožnit, aby mise disponovala oprávněním k „použití všech nezbytných prostředků“.⁷

Zároveň na neformálním setkání Evropské rady dne 23. září se hlavy členských států vyjádřily k situaci v Sýrii a Libyi. Mezinárodní společenství pod vedením OSN by mělo co nejdříve dosáhnout ukončení občanské války v Sýrii. EU proto toto úsilí jednoznačně podporuje.

LIBYE: POSUN V SESTAVENÍ VLÁDY NÁRODNÍ SHODY

Popis problematiky

Stabilizace Libye výrazně ovlivní situaci v severní Africe, boj proti Islámskému státu a zvládnutí migračního tlaku ve Středomoří. Z tohoto důvodu je posun k vládě národní shody v zemi výrazným posunem ke stabilizaci tohoto regionu.

Činnost zvláštního vyslance OSN pro Libyi Bernardina Leona vyústila k vytvoření vlády premiéra Abdulláha al-Thinniho, kterou 22. září schválila Sněmovna reprezentantů, mezinárodně uznaného parlamentu se sídlem v Tobruku. Vláda se skládá ze 13 ministrů. Do roka, nejpozději do dvou let, má vláda zorganizovat parlamentní volby, které by ukončily současnou existenci dvou parlamentů.⁸

I nadále ale nepanuje shoda o dalším vývoji. Kromě sestavení vlády je potřeba dosáhnout shody na nastávajícím ústavním uspořádání. Vedle Sněmovny reprezentantů by měla vzniknout druhá komora parlamentu (tzv. státní rada), která bude složena ze zástupců Všeobecného národního kongresu (GNC), parlamentu, jehož činnost měla být ukončena loni v souvislosti s parlamentními volbami, se sídlem v Tripolisu, a zástupců ostatních společenských proudů. Zástupci GNC požadují rozšíření pravomocí pro tuto parlamentní komoru; podle dosud platné dohody by komora měla mít prostřednictvím společných výborů se Sněmovnou reprezentantů podíl na přípravě zákonů a jmenování významných státních úředníků (například členů bankovní rady centrální banky).⁹

Před vládou národní shody stojí několik výzev: boj proti islamistům napojených na Islámský stát (IS), usmíření teritoriálních sporů mezi kmeny, zajištění státních hranic a boj proti převaděčům lidí, částečné ústavní reformy a ochranu vlastního ropného průmyslu ohrožovaného islamisty.¹⁰ Jednou z dalších klíčových otázek je jmenování generála Chalífa Haftara, kterého podporuje Sněmovna reprezentantů, do čela armády, což by mu umožnilo pokračovat v ofenzivě proti islamistům a zároveň mu dodalo potřebné pravomoci.

⁷ Tardy, Thierry. Operation Sophia: Tackling the refugee crisis with military means, Iss.europa.eu, September 2015, [ZDE](#).

⁸ Reuters.com: Libya's parliament approves new government, 22. 9. 2015, [ZDE](#).

⁹ Pusztai, Wolfgang: Libya: A silver lining or the road to darkness? [Middleeasteye.net], 17. 9. 2015, [ZDE](#).

Srovnej též Lacher, Wolfram. Supporting Stabilization in Libya, July 2015, SWP Comments 36, s. 2, [ZDE](#).

¹⁰ Middleeasteye.net: Libya: A silver lining or the road to darkness?, 17. 9. 2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Jednání v institucích EU

Vysoká představitelka EU Federica Mogheriniová vyjádřila v průběhu září svou podporu aktivitám Bernardina Leona¹¹ a přislíbila Libyi finanční pomoc ve výši 100 milionů eur, jejichž udělení je podmíněno dosažením konsenzu a vytvořením nové vlády.¹² Pokud bude do konce měsíce října uzavřena mírová dohoda, je reálná šance na dosažení alespoň částečné stability minimálně v oblasti Tripolisu a porážku či zatlačení sympatizantů IS.¹³

Během zasedání Valného shromáždění OSN se Mogheriniová sešla s tajemníkem Ligy arabských států Nabilem Elarabym a vyjádřili svou podporu další činnosti zvláštního vyslance Leona a vyzvali všechny strany, aby úspěšně dosáhly konce mírového procesu.¹⁴

EP K OBNOVENÍ BLÍZKOVÝCHODNÍHO MÍROVÉHO PROCESU

Popis problematiky

Průběh blízkovýchodního mírového procesu je vedle momentální situace v regionu ovlivněn také postojem mezinárodního společenství, případně jednotlivých států. V loňském roce došlo k pozastavení jednání, když přestávku v jednání vyhlásily Spojené státy. K obnovení mírových rozhovorů vyzvala Rada EU pro zahraniční věci v červenci 2015.¹⁵

Některé členské státy EU na podzim 2014 uznaly Palestinu jako samostatný stát i přes to, že EU Palestinu neuznává.¹⁶ V první polovině září 2015 hlasovalo Valné shromáždění OSN o vztyčení vlajky Státu Palestina před sídlem organizace.¹⁷

Jednání v institucích EU

Vysoká představitelka Mogheriniová uvedla, že vedle jednání blízkovýchodního kvartetu (EU, OSN, Spojené státy, Rusko) by se mohla do budoucna konat také setkání regionálních hráčů Egyptu, Jordánska, Saúdské Arábie a zástupce Ligy arabských států.¹⁸ Toto rozšíření by mohlo dát mírovým rozhovorům větší regionální zakotvení a zároveň zajistit lepší zavádění dohodnutých opatření. Jde především o vliv, který tito aktéři mohou mít na palestinskou stranu. Dále by mělo dojít k upevnění spolupráce mezi EU a arabskými státy. K jednání oficiálně vyzval generální tajemník OSN Pan Ki-mun. Stabilizace regionu zároveň povede ke snižování migračního tlaku do evropských států.¹⁹

¹¹ Statement of the HR/VP Federica Mogherini on talks to form a Government of National Accord in Libya, 13. 9. 2015, [ZDE](#).

¹² Statement by the High Representative/Vice-President Federica Mogherini on the finalisation of the Libyan political dialogue, 22. 9. 2015, [ZDE](#).

¹³ Middleeasteye.net: Libya: A silver lining or the road to darkness?, 17. 9. 2015, [ZDE](#).

¹⁴ ESVČ: Meeting between the HR/VP Federica Mogherini and the Secretary-General of the League of Arab States, Dr Nabil Elaraby, 27. 9. 2015, [ZDE](#).

¹⁵ Přehled SZBP červenec 2015, [ZDE](#).

¹⁶ K tomu viz Studie PI 2/2015 Uznání Palestiny státy EU na podzim 2014, [ZDE](#).

¹⁷ UN.org: State of Palestine Flag to Fly at United Nations Headquarters, Offices as General Assembly Adopts Resolution on Non-Member Observer States, 10. 9. 2015, [ZDE](#).

¹⁸ ESVČ: Remarks by High Representative/Vice-President Federica Mogherini upon arrival at the informal meeting of Ministers of Foreign Affairs (Gymnich) in Luxembourg, 4 September 2015, 4. 9. 2015, [ZDE](#).

¹⁹ Podle některých informací se mezi běženci, kteří se přes Středozemní moře dostávají do Evropy, objevili také Palestinci. Ti prchají z utečeneckých táborů pro Palestince na území Sýrie před občanskou válkou. Podle odhadů se jedná až o 500 tisíc lidí, kteří se dali do pohybu.

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Téma obnovení mírových rozhovorů na Blízkém východě bylo také předmětem jednání Evropského parlamentu 9. září.²⁰ Téma uvedla vysoká představitelka Mogheriniová. Za nový impuls do jednání o mírovém procesu považuje vstup regionálních aktérů. Mogheriniová zmínila konkrétní kroky; jedná se o posilování institucí Státu Palestina, posilování bezpečnostní spolupráce, čímž dojde k zajištění bezpečnosti Izraele. Poslanci zdůrazňovali, že výsledný stav (dvoustátní řešení) znamená životaschopný Stát Palestina (konec politiky osidlování) a zajištění bezpečnosti Státu Izrael (ukončení násilí ze strany Hamásu) (Elmar Bok, skupina Evropská strana lidová, EPP). Další názor, který zazněl, zdůrazňoval ukončení okupace palestinských území a propuštění zadržovaných členů Organizace na osvobození Palestiny (Martina Anderson, skupina Evropská sjednocená levice a Severská zelená levice). Před EU stojí tři úkoly: 1) zajistit usmíření uvnitř palestinské společnosti, aby se Hamas účastnil správy Státu Palestina, 2) obnovit a především zlepšit vztahy s Izraelem, 3) zajistit materiální pomoc Gaze (Pavel Telička, skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu). Za začátek obnoveného mírového procesu lze považovat pouze tu situaci, kdy se Hamas vzdá snahy o zničení Státu Izrael (James Carver, skupina Evropa svobody a demokracie).

Přijaté usnesení k diskuzi podporuje obnovení mírových jednání pod vedením EU. Zdůrazňuje, že pro dosažení míru je potřeba, aby izraelská strana ustala ve výstavbě dalších osad na palestinském území, a zároveň, aby skončilo ohrožování izraelské bezpečnosti ze strany palestinských radikálních skupin (především Hamasu).²¹

Evropská komise oznámila poskytnutí dalších finančních prostředků pro podporu státních institucí v Palestině. Jedná se o 88 milionů eur, které jsou určeny na rozvojové projekty v Pásmu Gazy a ve východním Jeruzalémě.²²

PROTESTY V BURKINĚ FASO

Popis problematiky

V roce 2014 došlo v zemi k všelidovému povstání proti prezidentovi Blaise Compaoré, který se pokoušel o prodloužení své vlády po 27 letech v úřadu.²³ Rok od svržení někdejšího prezidenta se stále nepodařilo rozpustit prezidentskou gardu, která disponovala výrazným vlivem v minulém režimu i v současnosti. Jednotky disponují značným materiálním zajištěním. Garda se rovněž od té doby několikrát pokusila o puč. Přechodná vláda, která vznikla loni v říjnu, se pokusila v druhé polovině září letošního roku gardu zrušit. To vedlo k dalšímu puči, který proběhl 16. září, a kdy prezidentská garda zajaly představitele přechodné vlády. Reakcí na tento

Viz Worldtribune.com: 100,000 Palestinians have fled Syria for Europe, more than 2,000 drowned at sea, 7. 9. 2015, [ZDE](#).

Blízkovýchodní mírový proces by tak mohl umožnit návrat palestinských utečenců zpátky na území Palestiny.

V této souvislosti lze poukázat na oznámení EK o poskytnutí dalších 30 milionů eur na financování provozu Úřadu OSN pro palestinské uprchlíky na Blízkém východě (UNRWA). Tyto prostředky směřují do vzdělávání a zajištění zdravotní péče pro palestinské utečence na území Sýrie.

K tomu viz Evropská komise: The European Union Provides Additional €30 million to Support Palestine Refugees through United Nations Relief and Works Agency, 30. 9. 2015, [ZDE](#).

²⁰ Evropský parlament: The EU's role in the Middle East peace process (debate), 9. 9. 2015, [ZDE](#).

²¹ Evropský parlament: European Parliament resolution of 10 September 2015 on the EU's role in the Middle East peace proces, 2015/2685(RSP), 10. 9. 2015, [ZDE](#).

²² Evropská komise: New €88 million EU support to socio-economic development and institution-building in Palestine, 10. 9. 2015, [ZDE](#).

²³ Africanarguments.org: Popular resistance to the Burkina Faso coup: who, where and what next? 21. 9. 2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

puč byly všelidové protesty, které vyústily v násilné střety mezi protestujícími a představiteli gardy. Nedávné dění má několik zdrojů. Prvním z nich je nejistota příslušníků gardy vyplývající ze ztráty jejich vlivu. Dalším zdrojem napětí je také neschopnost současné politické reprezentace zajistit zahrnutí sympatizantů bývalého režimu, což snižuje naději na překonání rozdělené společnosti. Právě rozdělení společnosti, kdy některé proudy se neúčastní politického procesu, může snižovat úspěch nadcházejících všeobecných voleb.²⁴

Jednání v institucích EU

K vývoji v zemi se 17. září vyjádřila vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Federica Mogheriniová.²⁵ Uvedla, že zadržení přechodné vlády značně znesnadňuje přechod v zemi ke stabilní civilní vládě. Dění také ohrožuje konání všeobecných voleb, které mají proběhnout 11. října. EU podle Mogheriniové podporuje úsilí OSN, Africké unie a západoafrické ECOWAS, které směřuje k zajištění rozhovorů mezi oběma stranami konfliktu. V jiném prohlášení Mogheriniová uvedla, že dění v zemi představuje puč.²⁶

V dalším vyjádření Mogheriniová vyzvala členy prezidentské gardy ke složení zbraní. Puč jako formu politického boje EU odmítá. Zároveň varovala před eskalací a násilnému střetu mezi členy prezidentské gardy a jejich oponenty.²⁷

²⁴ Crisisgroup.org: Burkina Faso's Troubled Legacy of Dictatorship, 18. 9. 2015, [ZDE](#).

²⁵ ESVČ: Statement by High Representative/Vice-President Federica Mogherini in view of events in Burkina Faso, 17. 9. 2015, [ZDE](#).

²⁶ ESVČ: Statement by High Representative/Vice-President Federica Mogherini on the coup d'état in Burkina Faso, 17. 9. 2015, [ZDE](#).

²⁷ ESVČ: Statement by High Representative/Vice-President Federica Mogherini on Burkina Faso, 22. 9. 2015, [ZDE](#).

Kontakt:

Martin Kuta, tel. 2305, email: kutam@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz